

Titel: notes, [Uldall] 033-0720

Citation: "notes, [Uldall] 033-0720", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 5. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_033-shoot-wacc-1992_0005_033_Uldall_0720_p5_bP4_TB00001/facsimile.pdf (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

U/2/11/45. 3

men en taaget blanding af begge dele, navnlig med en uklar formulering af problemet hvorvidt sprogets inddelinger er afledet af de ikke-sproglige, "dikteret af materialet" paa lignende maade som det hævdes at de gamle stavkirkers arkitektur var begrænset aftømmerets ikke-arkitektoniske struktur.

Heroverfor vil vi nu dels opstille problemet klart, dels løse det derhen at de to formsystemer, det sproglige og det ikke-sproglige, maa findes hvert for sig uden squinting, saaledes som du gør det i det følgende. Saa vidt er jeg naturligvis stadig enig.

Men endvidere har vi tidligere hævdet at sprogets form var uafhængig af meningen i den forstand at meningens ikke-sproglige struktur ikke kunde have nogen indflydelse paa den sproglige formning. Dette tør jeg ikke længere gaa med til. Det er ikke muligt at vide om eller i hvilket omfang den foreliggende menings-substans kan have indvirket paa sprogets formvalg. Det vides jo at larynx er udviklet til andre biologiske formaal end lyd dannelse og det kunde vel tænkes at en anden anatomisk struktur, fx en af de evolutionære blindgyder, vilde have givet større spillerum og tilladt andre af de logiske muligheder at blive realiseret. Hvis man fx kunde synge tistemigt, vilde det kunne lade sig gøre at have to intonationer samtidigt og altsaa en mere kompleks forløbsstruktur. For skriftens vedk. er det dog vist ubestrideligt at meningssubstansen har haft en vis indflydelse: tænk fx paa runernes facon. At det her er figurerne og ikke selve tegnenes struktur det drejer sig om, er vel vigtigt men udelukker ikke at ogsaa højere trin kan være kommet under indflydelse. I hvert fald er det let at se at det kan lade sig gøre at konstruere et udtrykssystem hvis forløb ikke kan manifesteres fonisk (eller dog, hvis foniske manifestation vilde være umuligt upraktisk), og da alle kendte udtrykssystemer tillader fonisk manifestation i praxis, følger heraf at den foniske substans's ikke-sproglige struktur maa virke begrænsende. Mht indholdet maa man vel tænke sig at det her navnlig er hjernens anatomiske struktur der kan tænkes at virke ind paa sprogets.

Paa den anden side virker vel sprogets struktur paa lignende maade over for andre strukturer som den staar i relation til. Med andre ord, relationerne mellem de forskellige strukturer maa være orienterede, hvad der jo ikke er overraskende. Rimeligvis er nogle af disse relationer flersidige, men det skal nok vise sig at dette oversystem, som jo er universets struktur i de øvre lag, bider sig selv i halen saaledes at den sidste determinerede determinerer den første determinerende. Dette er mal studie, men det ser ud til, for en overfladisk betragtning, at sproget determinerer kategorien af meningsstrukturer, selv om der aabenbart er kombination mellem den enkelte sproglige usus og den enkelte ikke-sproglige meningsstruktur.

69.33 Her igen: identisk men amorf.

71 Det bør her fremhæves at de forskellige videnskaber properly adskiller sig fra hinanden, ikke ved deres genstande, men ved deres metoder, dvs ved deres inddelingsgrundlag. Saaledes skal der egentlig ikke findes nogen lingvistik i mods til fx etnologi eller sociologi, men blot en glossematik, som er definere